

FAMILIA

FOAIE BELETRISTICĂ ȘI SOCIALĂ

ILUSTRATĂ

TOTODATĂ

ORGANUL PUBLICAȚIUNILOR «SOCIETĂȚII PENTRU FOND DE TEATRU ROMÂN».

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PROPRIETAR, REDACTOR ȘI EDITOR :

IOSIF VULCAN

ANUL XXXVII. — 1901.

UNIVERSITATEA CLUJ,

FILOLOGIE.

No. 2791/1967

ORADEA-MARE, 1901
TIPOGRAFIA IOSIF LÁNG

CUPRINSUL.

Portrete și biografii.

	pag.
1. George Coșbuc	1
2. Regina Victoria	29
3. Giuseppe Verdi	37
4. Vincențiu Babeș	49
5-6. Vilhelmina regina Holandiei și soțul prinț. Henric de Mecklenburg	61
7. Țarul Rusiei și familia sa	97
8. Smara	157
9. Iosif Pop de Șomcuta	193
10. Eugen de Mocsonyi	229
11. Florian Porcius	397
12. Mac Kinley	469

Ilustrațiuni.

1. Esundarea	5
2. Ciobancă din Ardeal	17
3. Iarna	25
4. Omul de zăpadă	41
5. Iarna în pădure	53
6. Sfârșit de carneval	65
7. Copii din Persia	76
8. Internatul gr. or. din Beins	77
9. Bucurii de mamă	89
10. Vis de carneval	101
11. Amorul pescarului	109
12. Nainte de serată	113
13. Idil	121
14. Lilica se duce la școală	124
15. Din viața lui Isus	125
16. Biserica gr. or. din Orade	136
17. Iconostasul ei	137
18. O vânătoare	145
19. A murit pentru noi	149
20. Amorul oprit	161
21. Prima încercare	169
22. La vânătoare	173
23. Hi, hi, călușii mei	181
24. Cumpărați flori	185
25. Cafană arabă în Ierusalim	197
26. Bucuria copiilor	205
27. Glumă la fântână	209
28. De prânz tătucului	217
29. Cură de lapte	221
30. Visătoarea	233
31. Fată din Schwarzwald	241
32. În grădină	245
33. O plimbare veselă	253
34. Primul roman	257
35. O rază lină	269
36. Pe gânduri	281
37. Mântuitorul	293
38. Stella	305
39. Circul Romanilor	317
40. Lupta zimbrului cu lupii	329
41. Iertat	341
42. Pietatea	353

	pag.
43. Tăgășit mare	365
44. Înarmorântarea unui soldat	377
45. Nenorocirea turiștilor	389
46. Internatul Pavelian de fete în Beins	401
47. Mișcări electorale	413
48. Amicele	425
49. Ultima floare	437
50. Stela	449
51. Leagănul gol	461
52. Uciderea președintelui Mac Kinley	473
53. Un cântec dulce	485
54. Moartea camaradului	497
55. Momente plăcute	509
56. Lupta pentru existență	521
57. Vis și realitate	533
58. Scrisoarea lui	545
59. Când țarul călătorește	557
60. Iarna	569
61. Turnul Eiffel la Paris	581
62. Concert la curte	593
63. Reședința episcopoească ort. din Arad	604
64. Catedrala ort. română din Arad	605
65. Seminarul diecesan din Arad	608
66. Reședința episcopoească de vară din Arad- Gaiu	609
67. Seara de Crăciun	613

Poesii.

<i>Alexandru Aciă</i> : Eminescu-Coșbuc	128
Orologiul cel sfătos	612
<i>Alfius</i> : Vestale	280
<i>Al. V. Alvescu</i> : Ursită	428
<i>Maria Baiulescu</i> : Singurătate	409
Printul Eugen Viteazul (Frei- ligrat)	603
<i>Andrei Bârseanu</i> : Orfana	56
<i>Carmen-Sylva</i> : Sărutări de fluturi	445
Remas bun	505
<i>Maria Cioban</i> : O parte a vieții mele	16
Durere	25
Trece viața	553
Singuretată (Lamartine)	580
Craiasa codrului	606
Crăciun	615
<i>George Coșbuc</i> : Graful neamului	147
Imnul studenților	157
Apoi veți	169
Pastel	184
Perdevară	195
Chindia	207
Strigoiiul	217
Povestea căprarului	231
Pe dealul Plevnei	243
La Smârdan	255
O scrisoare de la Muselim Selo	267
<i>Costică</i> : M'am întrebat ades (Kutschera)	390
Ediția de buzunar	424

	pag.		pag.
<i>Matilda Cugler</i> : O rază lină	269	<i>Radu D. Rosetti</i> : Gropița	517
<i>Maria Cuntănu</i> : Blăstemul cântărețului (Uhland)	4	<i>Teodor Șerbănescu</i> : Unde ești	330
" Apus de soare (Heine)	40	" Un sărutat	331
" Sylviei	340	" Dorul	331
" La gura riului	364	" Oare ce spun	331
" Rentoarcerea	364	<i>Smara</i> : Proh Pudor!	159
" Fire de toamnă	364	" Zadarnic	282
" Cântec de leagăn	364	" Moaștelor lui Mihai	484
" În pustiu	577	<i>Sorin</i> : Singurețatea (Lenau)	19
" Cum m'alintă (Kletke)	603	" Basmul furtunei (Lenau)	114
<i>Ion Dafin</i> : Pastel	78	" Ciobanul (Uhland)	150
" Noapte de vară	138	" De unde, unde	450
<i>Ludovic Daus</i> : Cântec	506	<i>Th. M. Stoenescu</i> : Română	507
<i>T. Duțu</i> : Pribeag	316	<i>Vi—Ni</i> : Cântec	9. 186
<i>Elena din Ardeal</i> : Lăsați să plâng	25	<i>Iosif Vulcan</i> : La mormântul lui Bărnățiu	349
" Tu lacrimioară	37	<i>Petru Vulcan</i> : Lui Caragiale	92
" Etern	220	" De dorul tei	303
" L-am vădut vorbind	411	" Ovidiu în exil	399
" Iubita mea	555		
" Din viață	611	Din popor.	
<i>Emilian</i> : T-am idealizat ființa	28	<i>M. B. Doine din Selagi</i>	189. 200
" Odată nu șcieam	352	<i>T. A. Bogdan</i> : Balade populare	415. 427. 475. 487 499. 511. 535. 547
<i>Ion Gorun</i> : Cântec de toamnă	433	<i>Ioan Dimitrescu</i> : Doine din Moldova	152. 164. 174
" Epilog	472	" Superstiții și credințe de St. George	196
<i>St. O. Iosif</i> : Nucul	63	<i>I. Encescu</i> : Sfântul Petru și capra	246
" Noaptea	73	" Tatăl cu zece ficiori	376
" Statuia de la Sais (Schiller)	99	" Slugile lui Dumnezeu	390
" Pasteluri	291	" Din școală	414
" Vântul (Lenau)	422	<i>N. Firu</i> : Căntece populare din giurul Timișorilor	7
" Cronicarii	457	" Doine din Bihor	80. 559. 571
" Boerii	471	" Doine de la Șiria	104. 116. 140
" Steua	495	<i>Avram Igna</i> : Cu steua la Crăciun	615
" Dimineata	530	<i>Lia Măgura</i> : Căntece populare de la Suceava	211
<i>Haralamb G. Lecca</i> : Noapte de vară	13	<i>Iosif Olariu</i> : Iedu săracu	438
" Călugăr	171	<i>Olga Dorina Poruțiu</i> : De pe valea Almașului	270
<i>V. E. M.</i> : Unde sunt	210	<i>Vasile Sala</i> : Mura, baladă	31
" De ce?	234	Doine și hore	402. 451. 463. 475
" La despărțire	258	<i>T. Selban</i> : Chiuituri din Bihor	235
" Filosofie simplă	294	<i>Ch. Țapu</i> : Ghicitori	7. 43. 223
" Ei	388	" Poesii populare de la Focșani	43. 247 259. 271. 295. 307. 319. 355. 367. 583
<i>V. E. Moldovan</i> : Stanți	496	<i>V. A. Urechia</i> : Descăntece și farmece	188
" Flori uscate	518	<i>Vicus</i> : Legenda cetei	447
<i>V. B. Muntenescu</i> : Târnavă	541		
" Învrăjbiți	568	Novele, schițe, piese, călătorii.	
<i>Octavian</i> : Din viață	13	<i>V. R. Buticescu</i> : Calicot, novelă	97
" Clipe senine	54	" Pe malul prepastiei, nov.	133
" Te-ai dus	88	" Cumetrele	483
" Despărțire	135	<i>Ana Ciupagea</i> : Actul al V-lea	399
" Abătut	174	<i>Ludovic Daus</i> : Umbra	457
" Varietas	222	" Iertare	469
" Rugăminte	246	<i>Elena din Ardeal</i> : Nepotriviri	182
<i>Cincinat Pavelescu</i> : Resbunare	447	<i>Hareți</i> : Povestea garofitei	459
<i>Emanuil Părăeanu</i> : Scrisoarea	459	<i>Margareta Moldovan</i> : Sub valuri	49
<i>Vas. Popovici</i> : Pescarul (Goethe)	67	" Te-am scăpat	229
" Sărmanul Petre (Heine)	90	" Rentors	604
<i>Olga Dorina Poruțiu</i> : Te-ai dus	126	<i>V. E. M.</i> : Meteor, roman	4
<i>N. Radulescu-Niger</i> : Poema anului nou	9	" Dnialui cantorul Șomboroii	316
" După viscol	50	<i>N. Radulescu-Niger</i> : Idilă de iarnă	121
" Între brați	111	" O soacră	256
" În primăvară	162	" Iubire	301
" Moartea veacului	183	<i>Radu D. Rosetti</i> : Resbunare	219
" Impromptu	243	<i>Stelian Rusu</i> : Căpitanul Ivan	243
" Pe muntele Borviz	375	" Desertorul	356
" Frunzărit	435		
" Chrisanteme	531		
" Zimbetul și sărutul	591		
<i>Radu D. Rosetti</i> : Sonet	483		

	pag.		pag.
<i>Stelian Rusu</i> : Reporterul Deleanu	541	<i>Softa Nădejde</i> : De ce nu suntem stângaci ...	200
<i>Simin</i> : Fragment	342	<i>Dr. I. Poenariu</i> : Despre durerile de dinți ...	499
<i>Sorcova</i> : Din amintirile unui autor român ...	601	<i>G. Todică</i> : Chestiuni de folklor	304
<i>D. Teleor</i> : Un ștregar	388	<i>A. Vântul</i> : Condițiunile unei bune educații ...	249
<i>V. A. Urechia</i> : Logodna stricată	193		
" Pluta domnească	565	Salon.	
" Deșcă Pintilie	589		
<i>Al. Vlauța</i> : Pe Dunăre ... .. 481. 493. 505.	529	<i>Brașov</i> : Reprezentație teatrală	224
Traduse.		" Concert	284
<i>George Auriol</i> : Ghetele săracului	614	<i>București</i> : Serbare în parcul Cotroceni	260
<i>O. D. Barrera</i> : Să me însor ?	462	<i>Neli Cornea-Mișic</i> : La Carmen Sylva	201
<i>Baumbach</i> : Arcușul lui Neck	424	<i>S. O.</i> : Cerceii	584
<i>Karl Emil Franzos</i> : Strigoaia, nov.	103	<i>Marioara</i> : Geniu și virtute	81
<i>K. Munkácsi</i> : La sate, comedie	508	<i>Emilia Moise</i> : De la sate	464
<i>Alfred de Musset</i> : Să nu te joci cu jurământul, comedie	532	<i>Margareta Moldovan</i> : În așteptare	536
<i>Emilia Wallram</i> : Copila pădurii	611	" Și... nu mai pot	548
Literatură, critică.		<i>Marioara Murnu</i> : O amintire	44
<i>B. Brănișteanu</i> : Cronică literară	560	<i>Omega</i> : Ultima scrisoare Irinei	273
<i>Ioan Budișan</i> : Teatrul ca mijlocul culturii ...	361	<i>Oradea-mare</i> : Concertul din Orade	21
<i>G. T. Buzoian</i> : Cugetări asupra lui Ibsen ...	488	<i>O. P.</i> : Fericire	153
<i>Ilarie Chendi</i> : Zece ani de mișcare literară în Transilvania	1	<i>Olga Dorina Poruțiu</i> : O scrisoare	476
" În chestiunea limbei literare	373	<i>Stelian Rusu</i> : Român sau bulgar	20
<i>Ang. Demetrescu</i> : Rima lui Eminescu	165	<i>S.</i> : Fără iubire	308
<i>E. Doda</i> : Călimdarul Poporului	513	<i>Sibii</i> : Concert	236
<i>Vasilie Goldis</i> : Idei referitoare la înființarea teatrului nostru	325	<i>Simin</i> : Lalage	320
" Mișcarea teatrală la noi în 1900	337	" La fân	416
<i>Ioan Kalinderu</i> : Teatrul sătesc în România ...	177	<i>Urzica Spinescu</i> : Scrisoarea unei doamne ...	32. 190
<i>Dr. Dimitrie Magdu</i> : Frumosul 519. 543. 555.	567		500
<i>G. Musicescu</i> : Musica populară	524	<i>D. Teleor</i> : La telefon	296
<i>Softa Nadejde</i> : Arta și jertfele ei	512	<i>Victoria</i> : Vecinic tristă, vecinic gânditoare ...	596
<i>Nicolae Sulică</i> : Un capitol din activitatea dia- conului Coresi	397	<i>Iosif Vulcan</i> : De la București ... .. 117.	141
<i>Al. Vlauța</i> : Amintiri despre Eminescu	69	" Epilogul adunării din Șimleu	368
<i>Iosif Vulcan</i> : „Romanul căsniciei” și „Străin în Țara lui” romanuri de Ra- dulescu-Niger	212	Societăți de cultură.	
" Novele, de N. Gane	248	<i>Academia Română</i> : Organizația ei în 1900—1901	92
" Străbunii, roman de L. Dauș	450	Sesiunea generală din 1901	105
<i>Fără nume</i> : Despre Coșbuc	8	" 118. 131. 142.	153
Istorie, științe, educațiune, igienă.		" Regele Carol și Academia	128
<i>Maria Batulescu</i> : Misiunea femeii române ...	61	" Recepțiunea dlui cav. Puș- cariu	130
<i>Al. Ciura</i> : Janus	577	" Moartea lui Vas. Maniū	131
<i>S. C.</i> : Influența la copii	414	<i>Asociațiunea pentru literat. și cult. popor.</i>	
" Copiii la masa comună	456	" Programa adunării din Sibiiū	404
<i>Neli Cornea</i> : Cultura etică	241	" Activitatea Asociațiunii în 1901	428
<i>George Coșbuc</i> : Bocetul	277	" Adunarea gen. din Sibiiū	440
" Descântecul	289	" Adunarea Astei, raport critic	452
<i>Nic. Fîru</i> : Musica vocală ca mijloc pentru promovarea culturii	496	<i>Societatea pentru fond de teatru român :</i>	
<i>Ana Florea</i> : Inferioritatea intelectuală la femei	400	" Ședința comitetului	107
<i>Dr. M. Hârsu</i> : Medicină populară	232	" Apelul comitetului	272
<i>Lia Măgura</i> : Inferioritatea intelectuală la femei	378	" Programa adunării din Șimleu	309
		" Problema adunării din Șimleu, de " Iosif Vulcan	332
		" Discursul președintelui Iosif Vulcan " la adunarea din Șimleu	344
		" Serbările de la Șimleu 356. 370. 372.	380
		" Raportul comitetului	371
		" Presa despre adunarea din Șimleu 391.	403
		" " 417	
		" Resultatul material al adunării din " Șimleu	464

Numărul I. Oradea-mare 7/20 ianuarie 1901 Anul XXXVII

Apare duminică. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Zece ani de mișcare literară în Transilvania.

1890—1900.

— Material critic. —

I

Introducere.

În câteva reviste din România s'au scris în timpul din urmă reflexiuni diferite asupra „mișcării literare a Românilor de peste munți”. Scriitorii reputeți, cât și publiciști mai tineri au căutat să ne cântărească producțiunile literare mai recente.¹ Aprecierile aceste, în cea mai mare parte a lor, au fost surprinzătoare pentru noi, cei apreciați, pentru că eram tratați sau cu o bunăvoință excepțională sau cu multă lipsă de orientare. Adeseori, cu o lipsă de obiectivitate de altfel inherentă tuturor articolelor de ocazie, s'a menționat cu laudă ceea ce avea nevoie de îndemnul și sprijinul criticilor.

Astfel s'au creat fatal opinii greșite și la noi acasă și în România, unde au apărut articolele din chestiune. Cei din urmă n'au măsura justă a valorii literaturii noastre și persistă în o credință exagerată — în direcție bună sau rea — despre nivelul intelectual al Românilor din regatul ungar; iar la noi câțiva modești muncitori — vorbesc de cei aflați în viață — au fost tulburați în conștiința importanței sau neimportanței lor.

¹ T. Maiorescu, În memoria unui poet bănățean. „Convorbiri Literare” 1898. Constatările de pe pag. 113. — M. Dragomirescu, Replce asupra valorii literaturii noastre actuali. „Conv. Lit.” 1898, p. 469 sq. — D. Munteanu-Rîmnic, Mișcarea literară de peste munți. „Tinerimea Română” 1899 p. 203 sq. — H. Sanilievici, Literatura de peste munți. „Noua Revistă Rom.” I, p. 463. — Veți și articolașele: „Cronică literară”, „Renascere literară?” din „Familia” 1898, p. 213 și 320.

GEORGE COȘBUC.

Anomalia produsă în mersul normal al vieții noastre intelectuale e evidentă. Și ea n'a fost înlăturată pân' acum. „Dările de seamă“ anuale ale secretariatului „Asociațiunii Transilvane“,¹ cari trebuiau să fie nu numai lămuritoare, ci și rectificatoare, nu s-au ajuns nici un scop, pentru că nu conțin decât o îngrămădire de cifre și de titluri de cărți și foiletoane fără considerare la valoarea lor, — de par că ar fi vorba de o statistică financiară, unde datele seci vorbesc de sine.

A pune după puțină capăt acestei desorientări, a reduce lucrurile la starea lor reală și în special a servi material suficient celor interesați a cunoaște viața noastră literară din ultimul deceniu, este scopul celor ce urmează aici.

Mi-am ales anume acest interval, pentru că asupra lui există mai puțină lumină, — lucru paradoxal în aparență, dar care se explică prin faptul, că acum și viața noastră intelectuală este mai ramificată și lipsită de o formă relativ unitară a manifestațiilor ei, cum o avea de pildă epoca lui Cipariu și în consecință este mai greu de apreciat în complexitatea ei.

O epocă independentă, cu caracter specific, cu direcțiuni estetice strict pronunțate, acești din urmă zece ani nu constituiesc. Individualități puternice, cari să fi ajuns la un grad superior de dezvoltare, n'au produs. Din potrivă, față de deceniul precedent, care ne-a dat pe Slavici și pe Coșbuc și prin ei ne-am făcut intrarea falnică în literatura română mai nouă, acesta presintă o inferioritate vedită de productivitate, — calitativ, bine înțeles.

Deceniul anterior a fost o fază epocală în evoluția culturală a Românilor din Ungaria. Activitatea literară a bărbatilor grupați în giurul „Tribunei“; biblioteca populară inițiată de Slavici și îmbogățită de Coșbuc, E. Hodoș, I. T. Mera, S. Moldovan și alții; limba corectă, în care se scria la acest ziar, au făcut ca curentul etimologist să se prăbușească și să se deștepte interes viu pentru literatura și limba poporului.

În deceniul mai nou preocupățiunile aceste se mențin numai pe la început. Slavici și Coșbuc au trecut în România. Lucretia Suciu încetează a mai scrie. Manguiea e mort. Hotărîtoare este tot „Tribuna“, condusă acum de S. Albini, bărbat cu cultură literară, care prin premii și „concursuri“² stimulează pe tinerii noștri scriitori și însuș îmbogățește literatura prin câteva traduceri de valoare. Tot în „Tribuna“ Gh. Bogdan-Duică prin o serie de analize critice severe pune la locul lor o mulțime de diletanți eminesciani, iar prin dări de seamă asupra publicațiilor mai de valoare, ce apăreau pe atunci în București, deșteaptă interes pentru literatura din regat. Mai târziu, la 1894, I. Russu-Sirianul redactează întîiul ziar adevărat popular, „Foaia Poporului“, unde, ajutat în parte și de I. Mota, lucrează cu pricepere în direcția inaugurată de Slavici prin biblioteca populară. Pe lângă aceste ziare rolul revistelor apărute e aproape numai secundar. „Foaia ilustrată“ (a lui dr. P. Barcianu) și „Rîndunica“ (a lui S. Moldovan) apar și dispar fără a lăsa urme

¹ Apărute în revista „Transilvania“, începînd cu anul 1896/97.

² Vezi în „Tribuna“ din 1890, nr. 264, raportul lui S. Albini despre lucrările premiate, între cari ale lui Onițiu, Niță Popovici Bănățeanul, Pop-Reteganul și altele.

deosebite. „Familia“ nu se remarcă prin lucrări originale, dar continuă a fi cea mai cetită revistă.

De pe la anul 1895 încoace interesul pentru literatură e palid. Valul aruncat de școala ui Slavici nu numai că se oprește, dar decreșce cu încetul. Limba în general e mai puțin îngrijită. Cultivătorii ei nu mai sînt ziarele, ci rămân cîtiva profesori crescuți în mediul literar al deceniului trecut: la Brașov Virgil Onițiu, la Caransebeș Enea Hodoș, amîndoi autori de bune manuale pentru studiul limbii și literaturii române; acest din urmă întemeiază la Caransebeș „Biblioteca noastră“, în care apar lucrări de valoare, dar cu toate astea nu reușesc nici unul nici altul a porni un curent literar, a scutura din lăncedală spiritele devenite apatice de sigur prin evenimentele politice.

Ar fi fost, cu toate astea, o imposibilitate psihologică, să nu se producă nimic. S'a scris și tipărit destulă literatură, care, așa cum este, reoglindează un deceniu de viață sufletească a unui popor de trei milioane și prin urmare își are importanța sa. S'au ivit în acest interval chiar și talente fragede, mult promițtoare, cu o remarcabilă notă de originalitate, dar cari, spre paguba literaturii române, s'au stins înainte de-aș atinge măcar starea de pubertate.

Și aceea ce s'a produs am de gând să fixez aici cu posibilă fidelitate. Îmi va fi aceasta destul de ușor, pentru că ênsumi am urmărit cu atenție mișcarea noastră literară în faza ei din urmă și cunosc exact, în cea mai mare parte personal, oamenii și mai ales operele despre cari va trebui să fac amintire.

II

Folclorul.

Basa largă a mișcării noastre literare și în deceniul acesta a fost folclorul. A apărut un număr considerabil de colecțiuni de povești, anecdote și poezii din popor, iar în foiletoanele ziarelor, mai ales în numerele de duminică, publicarea de literatură populară a devenit oarecum obligătoare. Se retipărește chiar ceea ce a mai fost publicat, poveștile și versurile apar în toate variantele posibile, iar cei ce contribuie la aceasta literatură sînt aproape tot oameni din popor, învățători, fete și flăcăi șciturii de carte.

În chipul acesta s'a îngrămădit și se păstrează un bogat material folcloristic, care, degajat de părțile sale cele slabe, provenite mai ales din nedibăcia în espunere (la povești), va putea fi de mare preț pentru viitoarele cercetări de filologie și etnologie. Pe de altă parte înse e cert, că poporul se cultivă el însuș prin produsele imaginației sale și ale geniului său. Cetirea folclorului se dovedește tot mai mult ca un mijloc escelent de întărire a dragostei de neam și limbă — noue atît de necesare — pe lângă că oferă și un teren larg de desfătare sufletească.

Și într'adevăr, e mare la noi și iubirea și înțelesul pentru folclor! Am văzut și eu cu cîtă pasiune se cetesc la sate foiletoanele noastre de cuprins folcloristic. Am văzut numere din „Foaia Poporului“ făcîndu-și calea pe la toate fetele din sat, cari își copiau de-acolo versurile și chiuiturile, completându-și cu activitate repertoriul lor, de-aicum destul de bogat. Așa că prin ziarele noastre literatură populară s'a răspândit și mai mult și ge-

neralisându-se ea și-a pierdut caracterul local său provincial, ba a pătruns și în regiuni unde se găseau puține urme de povești sau versuri. Și astfel apoi puterea creatrice a fantasiei poporului nostru departe de-a slăbi, ea a dobândit noue alimente; numărul versurilor se sporește, încât putem fi convinși, că mult timp vor suna încă pe buzele poporului cântecele aceste cu toată jalea lor și poveștile cu toate minunățiile lor, primind, negreșit, elemente noue în sine și reogândind timpul nou în care se nasc. Principiul cunoscut, că un popor, cu cât înaintează în ale culturai, cu atât pierde și din poezia sa populară, nu poate fi aplicat și la noi pe de-a întregul.

1. În capul celor ce au adunat și publicat literatură populară trebuie să amintim pe *I Pop Reteganul*, cunoscut deja din deceniul trecut, când s'a afirmat ca muncitor foarte sîrguincios pe acest teren prin „Poveștile ardelenesei”, (Brașov 1888.) Activitatea de povestitor ș-a continuat-o și în șirul acestor zece ani, cu deosebire în numerele populare ale „Gazetei” din Brașov, apoi în „Povești din popor” (premiat și publicat de „Asociația Trans.” în anul 1893) și în „Novele și schițe din popor” (Sibiu 1899), — pe lângă cari a mai publicat versuri populare și câteva încercări de studii de folclor.

Crescut în popor, cu care — după cum însuși se exprimă în prefața volumului său „Trandafiri și vioarele” (Ed. II 1891), — „din leagăn și până în anii juniei am supt un aer, am mâncat o pâine, am purtat o opincă, am luat parte la nunți, ședători, clăci și colindat”, — *I. Pop Reteganul* este un fel de Moș-Albu al lui Anton Pann, un dascăl povestaci, care știe și a vădut multe din tainele țeranului ardelen și are sau câte un proverb sau câte o poezioară — ce-i drept adese-ori trase de pîr — ca *apropos* pentru diverse situații sau întâmplări.

Înșirile principale ale lui Pop Reteganul sînt: o diligență mare (adese-ori prea mare, căci dînsul îmbrățișează prea multe terene de odată, mai traduce și „din germanie”, mai scrie și critici etc.) și un spirit de observație, care prin deprindere continuă a se îmbunătăți. Asupra felului cum trebuie colectat materialul folcloristic este călăuzit de principii destul de corecte și are chiar o inspirație nerocoasă, când afirmă, că „materialul ce-l avem: poveștile, glumele, tradițiile etc. ni se înfățișează după capacitatea celui ce ni le spune și după darul de-a scrie al celui ce le pune pe hîrtie”¹

„Darul de-a le pune pe hîrtie” consistă înse în inteligența și școala literară a scriitorului, în limba ce o scrie și în sfîrșit în individualitatea lui artistică. Iar peste acest dar Pop Reteganul nu este stăpîn. Limba dsale e prea adeseori greoaie și din cale afară încărcată de unguisme, nu e nici pe departe aceea limbă săltăreacă și bogată în imagini, în comparații și idiotisme populare, prin cari se caracterizează adevăratul gen de povești române. Încât pentru temperamentul artistic, n'avem decît să ne gîndim la Creangă și la cea mai mică asemănare inferioritatea colosală a lui Reteganul va fi evidentă. Lipsa totală de dispoziții artistice se simte mai mult în „novelele” lui, cari nu sînt decît un amestec de literatură populară și de prosă proprie, istorioare de dragoste brodate pe un fond de povești sau cine știe

ce alt fond adesea banal, printre ele întretesute versuri și scene de actualitate, până și procesul Memorandumului. Chiar bucățile recente, ce le publică de un timp încoace în „Noua-Rivistă-Română”, nu sînt nici povești, nici novele, nici versuri, ci au o formă literară dintre cele mai ciudate.

Superficial în tot ce a produs original, Pop Reteganul ș-a câștigat cu toate astea merite prin ceea ce a reprodus, prin materialul cel mult de literatură populară din părțile Reteagului (Bistrița) și din alte părți.

De sigur mai multă stofă am avut în *Grigorie Sima al lui Ioan*, preot în Munții-Apuseni, care, de și mai puțin muncitor, a avut un dar deosebit de povestire, o vervă neîntrecută. Voi cită un singur pasaj din o poveste a lui, care va ilustra aceasta afirmație. E vorba de furtul unui cal roib, sevrșit de Păcală, după ce acesta îmbătase pe păzitorii calului.

„Cînd în revărsat de ziuă, — povestește Sima — boerul, ca de obicei, hai să vadă ce mai e cu roibul: adică, roib ca 'n palmă, iar păzitorii într'o stare de să te dai de-an-dura de ris, — bine înțeles, cînd ar fi vorba de nevoia altuia. Boerul înse pe-aci să-și macine maselele din gură.

— „Sus mîi, muți cu toate, ce v'a lăsat Ddeii, c'a furat Păcală roibul!”

„Apoi să fi vădut lume 'ntoarsă! Cel cu capătul în mână, dimpreună cu nenea codaș, smăcesc una, ca și cînd ar fi roibul între ei și peste cap bădică, de le sună oala capului. Numai stele și luceferi verzi vedeau înaintea ochilor. Cel de pe călare, dînd călcăie vîntului, se înecură în scări și rămîne agățat cu capul în jos și cu picioarele în sus, curat ca un liliac. Mai reu le-a umblat ușerilor, cari, pîn' să-și vină 'n fire, se pisează unul pe altul cu toporul, de s'a fost trecut de glumă... Păcală tocmai sosiă atunci și rîdea, rîdea mișelul, de să-și dea sufletul”¹

Ei bine, o scenă așa de sugestivă și de completă, așa de bogată în comparații neforțate și în motive cu adevărat populare nu vom găsi în operele cele multe ale lui Pop Reteganul, pe cînd la Sima se repetă foarte des.

Un alt povestitor de calitate lui Sima este învățătorul *Ioan Berescu* (pseudonimul Brebenel), care a publicat un ciclu de povești foarte bine scrise.² „Babăni la casă, — povestește Berescu, — cînd îi ai să-și vindă, cînd nu-î ai să-și cumperi. Adecă cu ei nu-î bine, făr' de ei e reu și nici cum n'o nimeresci. Mai cu seamă n'o nimeresci cînd în gîrur vetrii și se învîrte un bătrîn ca Moș Clonț, pățitul, umblatul, sfătosul, înțeleptul cum îi zice lumea...”

E ceva particular și neaș românesc în modul acesta de povestire al lui Sima și Berescu și e de regretat că acești doi talentați scriitori de basme au lăsat așa de timpuriu condeiul din mână.

(Va urmă.)

IL. CHENDI

¹ „Familia” 1890 p. 109.

² Veđi „Telegraful Român” din 1890 nr. 2 și 1893 nr. 13; „Tribuna” din 1890 nr. 155, 156; câteva schițe în „Rîndu-nică”; impresiuni în „Tel. Rom.” din 1894 etc.

¹ „Despre modul de-a se adună materialul literaturii populare”. „Tribuna” din 1890 nr. 120.

Blestemul cântărețului.

După Uhland.

A fost de mult odată, un strălucit castel,
A mărit albăstrime se 'mpodobiă cu el.
Și 'n giur formată cunună, grădini cum n'or mai fi,
Cu flori îmbalsamate, și cu isvoare vii.
Un crai, barbar năprasnic, stăpân pe-acest odor,
Ședea pe-un tron albastru cum stă pe cer un nor ;
Visă numai urgie, vorbiă tot încrunțat,
Scriea numai cu sânge, gândiă numai păcat.
Odată se porniră la craiul cel păgîn,
Un cântăreț în floare și altul mai bătrân,
Călare mergea moșul pe-un cal fără de șea,
Tovarășul în floare alătura-i pășiă.
„Acum e-acum copile“, bătrînul blind a zis,
Cătră ortacul tiner care mergea ca 'n vis,
S'alegi tot ce 'n cântare, dureri și chin ai pus,
„Iar glasul tei să fie un glas venit de sus :
„De farmec, de iubire, de tot ce e sublim,
„Ca inima de peatră din rege să topim“.
Și tată-i intră 'n sala mărețului castel,
Pe tron stă mîndrul rege, regina lingă el ;
Ea-i farmecul de lună, cu zimbet de noroc,
El groaznica lucire ce-o dă prin noapte-un foc.
Acoardă moșul harfa, — îi pare ca 'n pustii --
Cu ne mai audite de oameni melodii,
Apoi rezună 'n sală un tiner glas sonor,
Bătrînul cîntă mistic ca spiritele 'n chor.
Ei cîntă de iubire, de tot ce-î pe pămînt.
De tot ce nașce 'n inimă credință, farmec sfînt --
Stau cavalerii aprigi -- și nobilii 'ncrunțati --
Cu frunțile plecate, se 'nchină fermecați .
Regina transportată de farmecul nespus,
Aruncă la cel tiner un trandafir de sus.
— Mi-afli amăgit poporul și pe nevastă mea“ --
Turbat răgneșce craiul, aruncă spada sa
Și 'n inimă de-a dreptul pe tiner l-a lovit,
În loc de cântec, sânge, în vultur a țivnit --
S'a spulberat cu pleava multimea cea din giur --
Cel tiner și-a dat duhul în brațe la cel sur --
În manta lui-l înfașă bătrînul pe nepot,
Îl pune sus călare, îl leagă drept de tot
Și pleacă cu el, merge cu pasul obosit --
Dar învîntea porții de gură s'a oprit, --
De-un stîlp de marmor negru el harfa și-a sfăr-
mat --

A harfelor mărire -- apoi a cuvîntat :
-- Vai voue săli de marmor, pe care-cum ve las,
„În voi să nu mai sune nici harfă, și nici glas,
„Suspîn numai și gemet de sclav și de netot
„Și duhul resbunării sdrobească-ve de tot.
„Vai voue parcuri mîndre cu flori și ape vii,
„Priviți pe mort în față și remîneți pustii.
„Să sece tot isvorul, să moară ori ce cânt,
„Să fiți pentru vecie -- pămînt numai pămînt --

„Vai, vai de tine rege al artelor căldă,
„Zadarnic o să fie prin lupte zelul tei --
„În noapte fără urmă cu totul să te 'neci --
„Și numele și neamul să fie mort pe veci !“

A cuvîntat bătrînul și cel de sus a scris --
Zidirile-s sfărmate și toate-s cum a zis :
Un stîlp mai stă de straje din splendidul castel,
Se clatină de putred -- poate cădea și el.
Iar unde-a fost grădina cu farmecul nespus,
Azi-e deșert pe care ard razele de sus.
De crai nu știe nime -- c'a fost între cei vii --
Acesta e blestemul de cântăreț -- să știi

Dec. 1900.

MARIA CUNȚANU.

Meteor.

I

Armand.

Se coborise noaptea adîncă peste orașul adormit
sub vîl de omît, ca ispita păcatului negru pe-o
inimă nevinovată. Ca un lințoliu de jele, pe un su-
flet vîduvit.

Armand proptindu-se cu spatele de ușe, își ro-
tia îngîndurat privirea prin odaie.

„Aici am ajuns dară, — oftă el și-si duse mîna
la frunte, par că voind să potolească focul ce-i ar-
dea creierii.

În mansarda mică eră disordine. Pe masa de
brad cărțile de curînd despachetate zăceau vravuri ;
în patul asemenea de brad, aruncate tot felul de
veștimente și albituri. Lampa ardea într'un colț al
mesei, lumina ei slabă abia umplea odăița, și se tot
înălță par că cu nesfîrșită bunăvoință vrînd să-i
ajute vederii tinerului. Un scaun, un cuier, cuptor,
în care câteva vreascuri ardeau pe stinse, asta eră
mobilitura odăiei.

Armand, care numai în acea zi sosise în capi-
tală, își închiria asta mansardă dintr'o stradă late-
rală din mahala. Puțin îi pășă lui de strada noro-
ioasă, de mansarda scundă de bocegiu jidani, cu
cari ședea sub același acoperiș învelit cu muschiu, el
credea că și aici poate recugetă în liniște la eveni-
mentele vieții sale de 23 primăveri.

Dar și starea lui materială îl constrîngea a lo-
cui într'o odaie modestă și estină, căci afară de sfa-
turile înțelepte ale tatălui seî de curînd reposat și
afară de cei 60 de franci ce-i primiă la prima fie-
cării luni din chiria caselor remase lui de la pă-
rinții în orașelul natal, el nu avea nimic, doar cărțile
cari ocupau gîmantanul jumătate.

Până trăia tatăl seî eră mai bine, căci el vî-
duv și om retras fiind, îi trimetea lui jumătate din
salarul seî lunar de 200 de franci.

Nenorocirea îi veni de tot pe neașteptate, căci
de și în anii din urmă bătrînul eră cam bolnăvicios,
Armand speră, că bătrînul va trăi să-l vadă absol-
vent de filosofie, unde eră înscris pe cursul al doilea.

Acuma înse, de nu va află undeva vre-o ocu-
pațiune laterală, cu greu va putea continua studiile.

E s u n d a r e a

Mama lui bolnăvicioasă și debilă muri încă atunci, când Armand abia avea 8 ani.

El inse îi poartă chipul adânc sculptat în inimă și lăcrămând cugetă la nețermurita iubire cu care îl tractă dânsa.

Sunt patru săptămâni de când a plecat din capitală.

Primise telegramă să plece grăbit la tatăl său, căci e bolnav. La patul lui veghia o săptămână, când bătrânul istovit de ani, își dete sufletul.

Armand îl inmormântă cu pompă, apoi isprăvindu-și afacerile, se întoarce în capitală.

Mansarda închiriată îi părea de altcum destul de sănătoasă. Stăpâna casei, o văduvă cu două fete mari, era foarte afabilă și miloasă. Ea voia să-i ajute la despachetarea și aranjarea cărților și vestimentelor, Armand îi mulțami inse zicându-i, că lasă acest lucru pe altă zi, căci acuma fiind obosit voiește să se culce. Văduva eși pofindu-i somn ușor.

Armand aruncă încă un lemn pe foc, apoi răzământu-se de uşe, oftă adânc și rotindu-și privirile prin odaia, combină cum să aranjeze altă zi prin odaie. — „La fereastă voi pune masa; lângă masă scaunul; de-asupra mesei, în față cu mine, oglinda; patul în colțul drept, cuierul în cel stâng.

Atât e tot, — planul era gata. — Apoi gândurile lui își luară de nouă vechea cale.

El nu cugetă combinând la viitor și făcând la planuri, gândirea lui tot la trecut se întorcea, la părinții lui, la orașul natal.

Deschise ușa cuptorului și aședându-se pe scaun așa, cât lumina flăcărilor îi bătea în față, privia dus la flăcările ce dedeau a se stinge, privia răzământu-și capul în palma, iar cotul pe genunchi.

În creeri își imagină casa părintească, chipul părinților sei, își reaminti cuvintele lor, sfaturile lor, momente emoționătoare din timpul când el stătea la patul mamei sale bolnave și altele.

Vreascurile în cuptor ardeau pe stinse, flacăra lor licăria vânat, scădea apoi iar creșcea, luptând pentru viață, când jărăticul roș schinteia, ca niște ochi de demon. — În flăcări vedea o lume întreagă, ce luptă, se sbuciumă, sperează, creșce și cade.

Îi veni în minte mamă-sa. El era abia de 7 ani, era o sară rece de toamnă. Mamă-sa ședea chiar cum șede el acum lângă cuptor, privind dusă în flăcări. Armand răsfoia într-o revistă privind ilustrațiile. Tatăl său era în oficiu.

Focul în cămin ardea pe stinse, ca acum... Tăcerea nu o întrerupea decât sisăirea produsă prin răsfoirea lui Armand în revista. Mult timp stătura așa. Mama lui privia dusa în flăcări, când apoi flacăra se stinse, ea isbueni într'un dureros hohot de plâns.

Armand tresări mirat și spăriat.

„Ce te doare, măicuță?”

„Nimic — scumpule — nimic, joacă-te numai și nu me luă în seamă.

„De ce plângi dară, spune-mi.

„Uite dragă, așa din urit și învăț, — zise ea ștergându-și ochii și cercând a-ș suprima plânsul.

Armand nu putea înțelege cu mintea lui de copil, de ce plânge mamă-sa așa dintr'odată. El presimțea că îi ceva reu, ce lui i se tănușce și vădând pe mamă-sa plângând, lăsă revista pe masă și se duse de-și ascunse fața în poale la mamă-sa și începă să plângă și el, lin și dureros.

În liniștea odăiei plânsetele lor năbușite resunau trist, prorocitor de rele. De presimțul unor dureri viitoare, isvorul inimei lor se scurgea tremurând pe fețele lor palide.

Mama se reculese. „De ce plângi, Armand dragă, ce te doare, spune de ce plângi?”

„Pentru că... plânge măicuța, — zise Armand, iar mamă-sa îl strinse cu putere la sin, încât băiatul abia putea răsuflă. Când își descleşță apoi brațele de după gâtul lui, îl acoperi cu un potop de sărutări.

Părea o leoaică rănită ce vrea să-și omoare puii, ca să nu cadă prinși.

Toate aceste le ținea Armand bine în minte.

Par că ar fi fost numai erii, așa vedea de clar scena de atunci. Toate mișcările, cuvintele și gesturile mamei sale el le ținea în minte. Mai curând se șterg literile sculptate în granit, decât impresiuni de aceste dintr'o biată inimă orfană.

„De ce a plâns atunci mama? — se gândi acum Armand, — presimțea dânsa că boala ei este incurabilă?”

„Da, — ea șcidea, — își zise el, — ea presimțea că nu mai are să trăiască. Privind la focul din cămin, își asemănă viața oficioasă cu vîneta flacăra ce luptă întru a nu se stinge.

„Uite, — flacăra creșce — va fi cugetat mama atunci, — aceasta-mi este mie primăvara; dar flacăra scade, — aceasta e toamna. Și ea își identifică de sigur viața ei cu ceea a flăcării din cămin, cu vîneta flacăra, ce bate în stinse. Ea credea, că dacă flacăra nu va prinde viață, acățându-se de vreascul ce se rostogolise lângă ea, dacă se va stinge, nici dânsa nu va trăi. La desperați adeseori vedem cum își leagă destinul de un lucru de nimic, cum credința pun în presemne neînsemnate. Și dânsa credea. Credea și speră, speră cu ultima speranță a celui naufragiat, care spre a nu se cufundă, se prinde de un fir de paiu. Speră, că flacăra va prinde putere, credea sperând și speră creșcând, că ea va trăi atunci.

Speranța e al doilea suflet al nenorociților, a căreia pierdere încă e o moarte.

Întreg sufletul ei era vărsat în acea flacăra, ochii ei erau incremeniți pe ea, nici nu clipliau.

Și flacăra slăbia, — slăbia mereu, acum se stinse, dar învia îndată — o nouă speranță — apoi începă să palpăe și într'o tremurare repede se stinse...

„Ah! — și mama erupse în hohot de plâns desperat.

Când am început și eu să plâng, — ea se spăria de sine, și când își înceșță brațele impregiurului grumazului meu ea tremură nervos, ca o căprioară spăriată.

„Să mor — cugetă dânsa atunci și gândurile ei dureroase erau — „să mor”. „Dar e ușoară moartea pentru cel ce șcie, că nu are pe nimeni care să-l deplângă. — Că nu lasă în urmă-i pe nimeni, care desperat să cadă peste cadavrul rece și înmărmurit, să-i sărute buzele reci dorind să sufle viață prin cald sărut în corpul rece. Că nu lasă orfan un băiețel de 7 ani, lumina ochilor ei: — „Dar eu — și ea se cutremură la acest cuget — dar eu să me despart de ai inimei mele dragi!

— Ah! nu frica morții me atrage cătră viață, — ci mila celor ce-mi vor plânge la creșcet.”

De sigur asemenea gânduri au torturat-o atunci.

Și -- peste un an muri. Ah! privirea ei ultimă, — ultimul sărut, — ultima îmbrățișare, câtă durere, cât chin esprima!

Apoi ultimele cuvinte, când mi-a zis: „Armand, — dulce Armand, — cugetă, când vei crește, cugetă la mine și cugetă că te-am iubit mult, mult, la disperare.“ — Aceste ultime cuvinte, cu accentul lor dureros, și acum îmi sună în urechi. Ea s'a stins, — s'a stins, ținând melancolica-i privire ținută în ochii mei, par că voind a-mi zice încă odată: „Adio Armand, — nu me uita.“

Până aici veni Armand cu dureroasele-i cugete, ci simțind că lacrimile încep să-i isvorească, lacrimile, — roua ochilor, — vindecătoarea și alinătoarea atâtor dureri, ce umplu abisul inimei omeșei, simțind, că aceste lacrimi îi isvoresc în ochi, el făcî o sfortare ca să impiedice ivirea lor.

Lui îi eră rușine să plângă.

Când ea și plumbul, o durere pe inimă și se apasă, de ce să nu te tângui unuî amic, — când asta îți face bine, de ce să nu plângi, când asta atât de mult te ușurează?

Lacrimile-s neprețuite daruri cereșci.

El se forță intru a da gândurilor sale altă direcție, ci atunci îi veni în minte tatăl său.

„Și eti plec Armand, — zise el murind — și eu plec, — ci tu nu te amări. — Să murim, e stricta naturei lege. — Ci tu fii cuminte și precumpănit. Dumnezeu te ajute, fiul meu!“

Par că și aerul din odaie se făcuse marmură, așa tăcere tristă se făcî. Nici un suspin, nici o pribegă lacrimă măcar.

Armand își aduse aminte de momentul, când remase singur în odaie cu cadavrul rece al părintelui său. A stat acolo mult, ore întregi, fără a se putea decide la ceva, fără a-ș putea ordina cugetele. Într'un târziu își veni în fire, oftă dureros, își duse mâna la frunte par că voind să-și oprească mințile ce păreau a-l părăsi, apoi eși din casă pentru a face primii pași pentru înmormântare.

Toate aceste și le reinviă tinerul în gând fără a ținea seamă de vremea ce trece.

Eră noapte târzie când rostogolirea sgomotoasă peste olaltă a lemnelor din cămin îl treziră din vise.

Își așternî distras patul, stinse lampa și culcându-se adormi îndată în somn adânc.

(Va urmă.)

V. E. M.

Cântece populare.

(Din pregîturul Timișorîi.)

Grandafir chitat din munte,
L-am sădit la badea 'n curte.
Și m'aș duce să-l plivesc,
Și de dușmani nu cutez,
Dar dușmanii de-or muri,
Ce-am iubit nu pot urî,
Și dușmanii de-or crepă,
Ce-am iubit nu pot lăsă.

Șapte gășce potcovite,
Toate vreaș să se mărite,

Dar gășcanul blăstemat,
Le-a bătut de le-a sfărmat,
Dar găina gărgăștă,
Că și ea s'ar mărită,
Cocoșu nu vrea s'o lase,
Că n'are pe nime acasă.

Mărită-m'aș mărită,
Nu știu pe cine-aș lua.
A-ș lua pe un Român,
Dar de frică-i zic jupân,
De frică dracu i-o zice,
Că n'are mălai să mănec.

Azi e luni și mâne-i marți,
Și poimâne-i tîrg la Vat,
Birtășită cioară neagră,
Prinde-un puî și ne fă zamă,
Că dacă-i veni la noi,
T-om da patru inapoî.

Măndruliță de la munte,
Nu purtă pîru pe frunte,
Că s'aud vorbe prea multe,
Ș-o auđi și maică-ta,
Ș-a zice că io-s vina.

Măi muere, măi muere,
Nu face-atăta ședere,
Că cânepa noastră pierde,
Las-o dracului bărbate,
S'o lege la tine 'n spate,
Că om vinde-un giob de brânză,
Și ne-om lua un vig de pânză.

Harnică-i muerea mea?
Harnică-i naiba s'o ia,
Că din cincisprezece lăni,
M'o făcut mânuși pe mîni,
Din douezeci de fuioare,
Îmi făcî o ștergătoare.

Culese de :

N. FIRU.

Ghicitorî.

Am un copaciî
Cu 12 craci,
În tot cracul câte 4 cuiburi,
În tot cuibul câte 7 oue,
O parte albe,
O parte negre.
Ghici ghicitoarea!

Anul, lunile, zilele și nopțile.

Apă mare se intinde
Și câmpul tot nu se 'neacă.

Cerneala.

Scurt și gros,
Dar frumos
Te dă jos.

Pistolul.

(De la Grigore Gheorge din Lețea (Neamțu.)

CR. ȚAPU.

SALON.

Despre Coșbuc.

De sigur facem publicului nostru cetitor o prea plăcută surprindere de anul nou, începând anul acesta cu portretul distinsului nostru poet George Coșbuc, a cărui liră a fermecat întreg neamul românesc. O datorie aceasta care de mult ni se impunea și de care numai din lipsa unei bune pose nu ne-am putut achita până' cauma.

George Coșbuc însemnează o epocă nouă în poesia română. Intocmai ca după iarna geroasă primăvara, astfel a apărut dânsul în urma pesimizmului propovăduit de Eminescu. Opus cu totul acestuia, dânsul a dat poeziei române o direcție nouă, care arată că viața e frumoasă și ne oferă plăceri. Ca după un cer cu nori, lira lui a deschis orizonturi nouă, cer senin, viață dulce și bucurii de traiu.

Caracteristica sa principală este impersonalitatea. N'are nici o notă subiectivă. El ascultă bătăile inimii poporului și lira lui cântă tot ce frământă cugetarea acestuia. Îl cunoaște bine, căci s'a născut în mijlocul țăranimei, a copilărit acolo și din mediul acela social s'a tras impresiunile care îl însoțesc toată viața. De aici și perfecta stăpânire a limbei populare.

S'a născut în comuna Hordoș aproape de Năsăud, la 8 septembrie 1866. Tată-seu, Sevastian, preot în acea comună, a murit la 7 iunie an. trecut, în etate de 82 ani, cu singurul dor de a-și revedea fiul pe care nu l-a mai văzut din 1887, înse dorul acesta nu s'a putut împlini. Mama trăește și acuma.

S-a început studiile în gimnasiul din Năsăud, terminându-le la 1884. Atunci, fără să știe ungerese, a trecut la universitatea din Cluș, unde a urmat cursul facultății de litere.

Încă din timpul acela datează și începutul carierei sale literare. Intocmai ca Eminescu, astfel și Coșbuc a apărut pentru prima-ora în publicitate prin coloanele „Familiei“. Aici a publicat dânsul sub pseudonimul C. Boscu primele sale încercări.

Apoi a început să colaboreze la „Tribuna“ din Sibiu, unde a publicat o serie de balade, legende, basme, anecdote cu subiecte din popor, cari prin frumusețea lor și în deosebi prin farmecul limbei populare au atras atențiunea publicului cetitor și toți cunoscuții prevestiră poetului un mare viitor.

La 1890 a trecut în România. Cu mari iluziuni s'a dus acolo. Se pare înse că mari decepții l-au întâmpinat. Iată ce scrie însuși în epilogul „Note“ al volumului său „Fire de tort“ publicat la 1896: „De când am venit în România, am fost silit să mă ocup cu alte lucruri, nu cu poezia și de multe ori eram nevoit de *miserie* să scriu ode în loc de poeme.“ Apoi urmează: „În 1893, când am publicat „Balade și Idile“ eram cunoscut în Țara-Românească numai după „Nunta Zamferei“, publicată în „Convorbiri Literare“. De aceea li s'a părut multora curios, că

eui am resărit de-odată ca din poveste ș-am publicat de-adreptul un volum: „Numai eri a început să scrie în „Convorbiri“ și azi iată-l cu volumul. Când a făcut el atâtea poezii și toate bune!“ Pentru ignoranți asta a fost primul motiv de-a mă bănuși că am plagiat. Ei, da! Domnii aceștia habar n'aveau, că eu la 1893, când am publicat volumul, aveam în urma mea o activitate literară de 12 ani, că poemul „Nunta Zamferei“ l-am scris la 1884 și l-am publicat la 1888, iar „Convorbirile Literare“ după trei ani l-au reprodus numai din „Tribuna“. Și habar n'aveau, că de-aceia sânt toate posesiile bune, fiind că erau alese dintr'o grămadă care cuprindea destul material nu pentru un volum, ci pentru patru! Dar se înțelege: un critic român literar nu e dator să cunoască activitatea literară și a Românilor trăitori afară din regat. De-aș fi scris eui de zece ori mai bine decât scriu și de zece ori mai mult, dac' aș fi rămas în Ardeal, sânt sigur că nici puțul cucului n'ar fi știut în România, că esistă“.

Volumul „Balade și Idile“ a produs mare senzație în toate cercurile literare. Autorul până' atunci aproape necunoscut în România, deodată a devenit un mare poet, chiar cel mai mare între cei în viață. Tonul nou ce a introdus în poezia română a deșteptat bucurie pretotindenți; cucuarele invidiei au amuțit, pitulându-se cu rușine.

La trei ani a publicat al doilea volum: „Fire de tort“, care — precum ne spune autorul în „Note“ — conține numai două poezii nouă: „Mama“ și „Noi vrem pământ“. Celelalte sânt scrise înainte d'a trece în România. „Erași să formeze, scrie dânsul, un singur volum cu „Balade și Idile“. Volumul acesta deci trebuie privit ca o întregire a volumului anterior“.

Aceasta probează că trecerea în România a lui Coșbuc nu a fost prietenoasă lirei sale. Părăsind mediul social, din care își trăgea inspirațiunile, după propria sa mărturisire, câțiva ani n'a mai scris nimic.

Apoi s'a pus pe traducerea clasiceilor. La 1897 a publicat într'un volum traducerea în hexametre a „Eneidei“ lui Virgil. Academia Română a usat de privilegiul acesta și i-a acordat, drept apretiere a activității sale literare, marele premiu Năsturel-Heresu, de douăsprezece mii lei, care până' atunci nu s'a dat decât lui Alexandri și Odobescu. Iar an l-a ales membru corespondent.

Din celelalte traduceri amintim: „Saontala“ dramă indiană de Calidasa, publicată la 1897; Antologia sanscrită, tot în anul acela; „Mazepa“ după Lord Byron. În „Familia“ a publicat două traduceri mari: „Parmeno“ comedie în 5 acte în versuri de P. Terențiu și „Jehovah“ de Carmen Sylva, în anul trecut. Acuma traduce „Comedia divină“.

A scris din însăreținarea ministeriului de culte român istoria războiului ruso-româno-ture în stil popular, în două volume: „Războiul nostru pentru ne-aterănire“ și „Istoria unei coroane de oțel“.

N'a părăsit înse nici poezia originală. Lira sa încăntă și acuma publicul românesc, mai cu seamă când revine la genul său popular, care l-a făcut atât de iubit.

Poesia română așteaptă încă de la Coșbuc multe și mari creațiuni. Talentul său strălucit și stăruința sa neclintită ne îndreptățește a crede aceasta. Numai sănătate să-i dea Dumnezeu.

Poema Anului-Noă.

Peste naltele uluce ale unei curți de țară
Un copil, la miez de noapte, prinde repede să sară.
Rumen, rotofeiu și gingaș, dintr'un caer de pěr creț
Chipu-î rîde, gura-î rîde, ochi-î rîd un ris isteț.
Călărește-o clipă gardul fâlfâind din aripioare
Și se uită la lumina ușurel tremurătoare,
Care pune-o pată de-aur, pe zapadă, sub ferești,
Prin împletitura fină a perdelei. — Cât clipești,
Mititelul își ia sborul ca un fulg ușor, se lasă
Fără urme 'ntipărite, se apropie de casă
Și, c'un deget mic ce pare un boboc de trandafir,
Tăinic bate 'n geam odată și apoi de doue 'n șir.
O înceată tremurare de perdea, — o umbră care
Ca o undă vine, vine, — și, un chip frumos apare,
Alb și roz în cadrul negru al buclatului seț pěr.
Ah! ce ochi, în care cerul pune farmec de-adevăr
Și de nevinovăție! Ce privire 'n ei visează!
Par' că inima-ți dă floare, când la tine se 'ndreptează.
Bătețelul cum o vede, îi trimite-un sărutat,
Rază care strălucește pe-al copilei chip curat
Și în zîmbet se preface pe frumoasa-î gură mică.
Fermecat, din aripă bate mititelul, se ridică
Și așteaptă c'un dor tăinic... Iar fereastra, la minut,
Se deschide ca prin vrajă pentru-acest necunoscut...
Odăița e curată, numa 'n alb orînduită,
Cuib de visuri de fecioară, drăgălăș împodobită
C'o mulțime felurită de mici lucruri ce-a 'nsemnat
Scările copilăriei care-abia s'a strecurat:
Azi aș prețui amintirea bucuriilor simțite, —
Fiecare lângă nume neuitate și iubite.
Bătețelul le privește, rînd pe rînd, ademenit:
El, în timpul nestatornic, e o treaptă de suit;
Pentru ce s'a dus din viață, e trecutul, siguranța;
Pentru azi și pentru mâne e-așteptarea și speranța.
După cum e reu sau bine, trece iute sau încet:
Noi când vine, e un zîmbet; când se duce, un regret.

Cătră gingașa copilă își întoarce-apoi privirea
Și-î grăește: — „Multe daruri ți-a adus, în vreme, în-
birea
„Celor cari te înconjoară. Ești mândria tuturor,
„Floarea scumpă-a bucuriei pe tulpina vieții lor.
„Ești frumoasă, cum îți place firei rar s'alcătuiască
„Frumusețe 'n armonie cu podoaba sufletească...
„Spune, gingașă minune, ce anume dar plăcut
„Vrei să-ți dai din mulțămirea că pe lume m'am
născut?
„Vrei într'un palat de zînă să te vezi într'o minută?
„Vrei găteți de giuwaeruri de-o mândrețe nentrecută?
„Vrei c'un zîmbet omenirea la picioare s'o supui?
„Vrei mărire 'mpărătească cum n'a fost a nimănui?“
După ușă, fără sgomot, în așt timp se furișase
Alt copil, părănd că este un știut acestei case.
El, din ochi de foc mari, negri așintesce lungi priviri
La copila 'n care firul unei tainice urziri

Se începe-atuncea: peptul măi puternic îi tresare;
Și măi mult privirea par' că i se pierde în visare;
Fața i se 'nviorează de vâpăi de resărit;
Dintr'o lume nouă-î vine dor aprins, nelămurit
Și-un cuvînt știut, pe eare, nu l-a măi rostit vr'odată,
Par' că i se întrupează într'o formă minunată...
— „Voiă Iubirea“, ea răspunde, și-al ei glas e 'nvăluit...
Copilașul de la ușă rîde, pierde, nezărit.

— „Vrei Iubirea, cea măi dulce dintre tainele vieții,
„Vrajă-adâncă 'n anii tineri și coroană bătrâneții?
„Taina ei cuprinde înse o mulțime de simțiri,
„O mulțime de răspunderi, de ispite, de-amăgiri...
„Începutu-î poezia neștiinței ce se 'ncrede
„Și iluziile 'n care nici un nor nu se străvede.
„Toate de s'or pierde 'n giuru-î, măi apoi, în viitor,
„Dar Credința să remăe foc etern stăruitor.
„În iubire, Idealul totdeauna să trătască:
„Printre suferinți, măi mândru să se 'nalțe, să lu-
cească;

„Astfel să 'nțelegi Iubirea, și de-o 'nțelegi de-acum,
„Fie-ți bine dăruită pe-al vieții tale drum“...
Anul-Noă, copilul gingaș, fâlfâind din aripioare,
Măi bătrân cu multe clipe, se gătește ca să sboare.
Ea, fereastra îi deschide, dar l'oprește, rugător:
— „Voiă iubi... pe cine înse?“ il întrebă, sopțitor.
El, zîmbește: — „Lasă tainei vraja ei acoperită,
„Drăgălaşă curioasă... În curînd vei fi iubită“...
Rumen, rotofeiu și gingaș, cu acelaș ris isteț,
Îl privi cum sare gardul, scuturându-și pěrul creț;
Și remase multă vreme, urmărindu-î par' că sborul
Pe a dealurilor zare, întrebându-și viitorul...
„Voiă iubi, voiă fi iubită!“... Și, în ochii visătorii,
Doue lacrimi străluciră: lacrimile unei flori...

N. RADULESCU-NIGER.

Cântec.

Frunza veștedă de toamnă
Mă-a fost martoră iubirii,
Tristul fii al toamnei, vîntul,
Mă-a fost martor fericirii.
Și s'a dus sêrmăna toamnă,
Și s'a dus iubirea noastră...
Poți să vii Florar d-acum,
Lună veselă, albastră...
Poți să vii... N'o să te 'ntîmpin
Vesel... Cântec de durere
Mă-e de-acum viața 'ntreagă:
„Miserere... miserere!“
Ah!... Îmi eră încă iubită
Domnișoară astă toamnă!
Primăvară, primăvară...
Dar drăguța-î... doamnă!

VI-NI.

LITERATURĂ.

Ședință publică la Academia Română. Vineri la 8/21 decembrie Academia Română a ținut ședință publică. Cu asta ocaziune dl Gr. G. Tocilescu a făcut următoarea comunicare: Despre castelul roman Saalburg, castrul Carnunsum și cercetările asupra limesului roman în Germania și Austria.

Istoria Românilor până la Aurelian. Academia Română, în sesiunea sa generală din 1904, va decerne și Premiul Alexandru Ioan Cuza, de 10.000 lei, dimpreună cu procentele acestei sume de la 1891 până la acordarea premiului, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Istoria Românilor de la Aurelian până la fundarea Principatelor.“ Punctele de căpetenie ale programului sunt cele următoare: 1. Teritoriul colonizațiunii romane în ținuturile din dreapta și din stânga Dunării-dejos. 2. Teoriile vechi și noue despre originea și locuințele Românilor în cursul evului mediu. 3. Migratiunea popoarelor în ținuturile dunărene și înrîuririle reciproce dintre barbari și elementul roman, de la părăsirea Daciei Traiane până la înființarea Imperiului bulgar. 4. Români și Bulgari în timpul imperiului Bulgar și al celui româno-bulgar și relațiunile lor cu popoarele din stânga Dunării. 5. Originile Principatelor române. Lucrarea va fi întemeiată pe un studiu cât mai amănunțit și conștient al izvoarelor antice și medievale: autori, inscripțiuni, documente și ori-ce resturi ale vechimii, utilizându-se și toponimia, limba și în genere ori-ce fântână ce ar putea contribui la lămurirea chestiunii. Terminul 1 sept. 1903.

Schimbări redacționale. Dl T. V. Păcățian, șefredactorul ziarului „Tribuna“ primind cu începere de la 1 ianuarie conducerea „Telegrafului Român“ direcțiunea institutului „Tipografia“ a însărcinat pe dl Silvestru Moldovan cu redactarea „Tribunei“.

Biblioteca clasicilor români. Sub acest titlu splendid se întreprinde la București o nouă publicațiune literară, în editura institutului grafic „Minerva“. Volumul prim va apare zilele aceste și va cuprinde toate poeziile lui Vasile Alexandri. Prefața e scrisă de dl Alesandru Vlahuță.

Autonomia bisericeii române unite. A apărut la București, la institutul „Minerva“ o broșură intitulată: „Chestia autonomiei bisericeii române unite în șirul luptelor noastre pentru existența națională“ de Lucian Boleaș.

Doze ziare noue politice. „Drapelul“ se numește un nou ziar politic, care a început să apară la anul nou în Lugoj. Proprietar și editor e dl dr. Valeriu Branișce, fost director al „Dreptății“ din Timișoara și al „Patriei“ din Cernăuți. Redactor răspundător dl dr. Corneliu Jurca. Noul ziar stă pe baza programului național și va apare de două ori pe săptămână, abonamentul pe an 12 coroane. Lugojul este cel mai puternic centru al Românilor din Banat și ea atare foarte potrivit pentru un ziar național. — „Activitatea“, un nou ziar politic săptămânal, apare de la anul nou la Orăștie; editor dl dr. Aurel Muntean, redactor răspundător dl Laurian Barciian. Abonamentul pe an 8 coroane. Titlul noului ziar indică ținuta sa.

O nouă foaie umoristică. „Gura Satului“, redactată înainte cu trei-zeci de ani și mai bine de Iosif Vulcan în Pesta, apoi predată lui M. B. Sta-

nescu, care o mai susțină câțiva ani la Arad și la Gherla, a reapărut acum la Arad. Proprietarul și editorul este dl dr. Ioan Suciu avocat în Arad, redactor responsabil Nieu Stejărel (Nicolae Ștefu învătător tot acolo.) Apare de două ori pe lună și costă 6 coroane pe an.

„Revista Economică“ — foaie săptămânală. Cu începutul anului nou, „Revista Economică“ din Sibiu, care până acuma apărea odată pe lună, s'a transformat în foaie săptămânală, căci revista are să servească în primul rând interesele practice de toate zilele și chestiuni de actualitate, cari reclamă o lămurire și rezolvire mai grabnică de cum li se poate da într'o revistă lunară. Abonamentul pe an, 20 coroane.

Călindarul Plugarului pe anul comun 1901, anul IX, a eșit de sub tipar în Brașov, în editura tipografiei Mureșianu, cu un cuprins instructiv și variat. Prețul 50 fileri.

TEATRU.

Concert și reprezentație teatrală în Caransebeș. Societatea română de cântări și muzică din Caransebeș a dat în seara de Sân-Văsiu un concert și producțiune teatrală, cu concursul dsoarelor Valeria Têrziu și Iuliana Săcălazan. S'au cântat coruri de: G. Musicescu, I. Vidu, I. R. Simionescu și C. Porumbescu. S'a jucat „Pălăria ceasornicarului“ comedie într'un act de Mdm. Emile de Girardin, localizată de A. I. N. Apoi a început dansul, în pauză tombola.

Reprezentație teatrală în Lugoj. Tinerimea română din Lugoj a dat în ajunul anului nou o petrecere de dans, precedată de o reprezentație teatrală, în sala otelului Concordia. S'a jucat „Inimicul soacrelor“ comedie într'un act, după o navelă franceză de Bb. S'a aranjat și o tombolă. Venitul curat a fost destinat Reuniunii române de lectură de acolo.

Concert și teatru în Brașov. Societatea sodalilor români „Lumina“ din Brașov a aranjat luni la 25 decembrie v., prima zi de Crăciun, concert cu cântări și declamațiuni, după care s'a jucat comedia „Nobila cerșitoare“ de V. Alexandri. În sfârșit dans.

Concert și teatru în Deva. Corul bisericeii române gr. or. din Deva a aranjat a doua zi de Crăciun în sala redutei concert și reprezentație teatrală, cu concursul dlor Alexandru Moldovan și Alexandru Schuster. În concert s'au cântat compoziții de Humpel, Paschil, Richter, N. Popovici, T. Popovici. Apoi s'au jucat comediile într'un act: „Pisica“ de Theodor Alexi și „Otrva de hărăciogi“ de Anton Pop; „Negustorul și norodul“ dialog.

Serată musicală teatrală în Ticvaniu-mare. Reuniunea română de cânt și muzică „Armonia“ din Ticvaniu-mare, a dat a doua zi de Crăciun, sub dirigința dlui Iuliu Birotu, serată musicală-teatrală, urmată de petrecere de joc. S'au cântat cvartete de B. Iulian, C. R. Karras, L. Tănăsescu, A. Podolean, I. R. Simionescu, T. Popovici, C. Porumbescu și G. Ventura. S'a jucat „Irodii sau Vicleimul“ dramă biblică în 2 acte în versuri, întocmită pentru producțiunea școlarilor de B. Iulian; „Ce trebuie să învățăm“ piesă în versuri pentru școlari de I. I. Onu și coruri școlare de Gr. Teodosiu.

Concert și teatru în Timișoara. Reuniunea de lectură română din Timișoara-Fabric a aranjat în ajunul anului nou concert, care s'a deschis de vicepreședintele George Trăila, apoi s'a declamat și cântat; dsoara Victoria Bercian a predat monologul „Prima rochie lungă“ de Iosif Vulcan. În urmă s'a jucat „Otrava femeiască“ comedie într'un act de N. Tințariu.

Teatru românesc în Cernăuți. Societatea pentru crearea unui fond de teatru român în Bucovina, în ședința sa din urmă, ținută în Cernăuți sub presiunea dlui Tudor cav. de Flondor, precum aflăm din „Deșteptarea“, a hotărât să-și încorde puterile sale tinere și să inființeze cu ori ce preț o trupă de actori diletanți, cari să studieze mai multe piese teatrale și să le reprezinte de odată cu concertele „Armoniei“. Comanda asupra trupei teatrale s'a încredințat cunoscutului artist dl Dorimedont Popovici.

Concert și teatru la Seliște. Corpul învățătoresc de la școala română gr. or. din Seliște a aranjat a doua zi de Crăciun dimpreună cu elevii școlii un concert popular, după care s'a jucat „Mortii de la Plevna“ melodramă în 3 tablouri de I. C. Bancov. După teatru dans.

Concert și teatru în Cacova. Reuniunea română de cântări din Cacova a aranjat în ajunul anului nou concert și reprezentație teatrală. În concert s'a cântat piese de G. Musicescu, N. Popovici și I. Vidu; apoi s'a jucat „Culaî fet frumos“ comedie într'un act. După teatru dans.

Concert și teatru în Șaroș. Tinerimea română adultă din Șaroș a aranjat în ziua de anul nou concert popular, cu cântări și declamațiuni, după care s'a jucat comedia în 2 acte: „Unde dai și unde creapă“ de Al. Cosmar, localizată de dl Iuliu Popescu.

Serată declamatorică-teatrală în Șard. Tinerimea română din Șard a aranjat în ajunul anului nou serată declamatorică teatrală. S'a cântat și s'a declamat. Apoi s'a jucat „Prologul“ de Iosif Vulcan și „Treî doctori“ comedie localizată de dna Virginia Vlaicu. A urmat apoi dans. În pauză, elevii de școală au jucat Călușerul și Bătuta.

Concert și teatru în Codlea. Societatea de lectură română din Codlea a dat a doua zi de Crăciun concert și reprezentație teatrală. S'a cântat și s'a declamat. În urmă s'a jucat comedia „Rusaliile“ de V. Alexandri. Apoi dans.

Teatru popular în Bod. Corul plugarilor din Bod, aproape de Brașov, a dat în ajunul anului nou o reprezentație teatrală, jucând piesele: „Zăpăciții“ localizație și „Otrava de hârciog“.

MUSICĂ

Imnul studențimii române. Studenții universitari din București au apelat la eminentul poet dl George Coșbuc să le scrie o poezie eroică pentru un imn al studențimii române. Dl Coșbuc a împlinit cererea, iar dl Wachmann, directorul conservatorului, a compus muzica. Melodia e plăcută și ritmată de versurile sonore ale dlui Coșbuc într'un chip minunat, îți dă o frumoasă impresiune.

Concertul Reuniunii române de muzică din Sibiu. În 2 ianuarie n. s'a dat primul concert al Reuniunii române de muzică din Sibiu sub condu-

cerea noului dirigent Hermann Kirchner. Concertul a fost compus din piese clasice și câteva cântece populare armonisate de dl G. Dima. S'a cântat și o compoziție (Când înflor trandafirii) de dl Kirchner. Concertul, precum aflăm din ziare, a reușit bine. Afară de chor, cu cânt solo s'au distins dna Maria Crișan, domnișoarele Leontina Simonescu, Delia Olariu și dnii dr. I. Stroia, S. Mihălițianu. Acompaniarea pe pian a fost ținută cu mult succes de dna Minerva Brote. La concert a asistat și dl G. Dima, căruia auditorul i-a făcut ovații călduroase.

Serată declamatorică-musicală în Brad. Tinerimea studioasă din Zarand a dat, cu concursul unui grup de pedagogi din Sibiu, în ziua de anul nou o serată declamatorică-musicală, în folosul fondului Masa studenților. După serată a urmat dans.

Concert în Cluș. Corul mixt al Reuniunii școlilor români din Cluș a aranjat la 8 ianuarie concert, cântând compoziții de Dima, Simionescu, Vidu.

Reuniunea română de cântări din Hațeg se va întruni în adunare generală la 19 ianuarie n., în localul Reuniunii, sub presiunea dlui dr. Gavril Sueiu, secretar dl Ioan Muntean.

SCULPTURĂ.

Bustul lui Mihăileanu. Pentru ajutorarea familiei lui Mihăileanu, ucis de bulgari în mijlocul Bucureștilor, s'a făcut în România colectă, care a produs un rezultat frumos. Dl C. Arion, ministrul de culte, a prezentat camerei un proiect de lege, pentru ca să se acorde văduvei o pensie pe toată viața. Ziarul „La Roumanie“ a adunat parale pentru a face bustul martirului. Acum numitul ziar anunță că subscrierea a fost închisă și că turnarea în bronz a bustului va fi încredințată școlii de arte și meserii din București.

C E E N O U

Hymen. Dl dr. Octavian Proștean, fiul dlui avocat Nicolae Proștean din Lugos, s'a fidanțat cu dsoara Miți Spătar, fiica dlui avocat Vladimir Spătar din Vêrșet. — Dl Cornel Proștean, alt fiu al dlui avocat Nicolae Proștean, s'a fidanțat cu dsoara Aurora Lepa, fiica repositului avocat Ioan Lepa din Vêrșet. — Dl dr. Alesandru Strêvoiu, care nu de mult s'a deschis cancelăria advocațială în Sebeș-săseș, s'a cununat cu dsoara Căținea Muntean din Brașov. — Dl Aurelian Milian, comerciant din Dezna, comitatul Arad, s'a logodit cu dsoara Valeria Octavia Moldovan, din Hălmagiu. — Dl Ioan Rachitan, învățător în Gales, s'a fidanțat cu dsoara Paraschiva Comșa din Seliște.

Știri personale. Dl Vincențiu Babeș, veteranul luptător național și membru al Academiei Române, la 1/14 ianuarie a împlinit etatea de 80 ani. Trimitem felicitările și urările noastre de bine. — Dl dr. Ștefan Rozvány, nou avocat român, s'a deschis cancelăria în Arad. — Dl Ioan Rațiu, candidat de avocat în Arad, a fost promovat doctor în drept la universitatea din Cluș.

Seara de Sân-Văslie în Oradea-mare. O mare parte a publicului românesc din Oradea-mare a ser-

bat împreună, în sala cea mare a otelului Arborele verde, seara de Sân-Văsiu. Serbarea a fost aranjată de tinerimea care s-a câştigat simpatia societăţii româneşii prin coloanele din noiembrie şi decembrie. S'a dansat vesel. La 12 s'a stins lampele, tinerimea a cântat „În veci amintirea lui“. Apoi aprindându-se de nou, s'a cântat „Deşteaptă-te Române“, după care tot publicul s-a urat reciproc „An nou fericit“. Şi dansul s'a continuat până târziu.

Jubileul literar al dluî V. A. Urechîă. La 24 decembrie n. Societatea macedo-română din Bucureşti a ţinut congres. Acesta a fost precedat de serbarea jubileului literar de 50 de ani al dluî V. A. Urechîă. Serbarea s'a ţinut sub presiul mitropolitului primat. Dni colonel Obădeanu, dr. Leonte, G. Mihail, dna Smara şi alţii au ţinut cuvântări de omagiu, relevând activitatea literară şi naţionalistă, precum şi munca dluî Urechîă depusă în folosul societăţii macedo-române. Serbătoritul a respuns printr'un lung discurs, mulţumind cu emoţiune de omagiile ce i se aduc. La acestea omagii ne asociăm şi noi, trimiţând în acelaş timp felicitările noastre.

Jubileul Reuniunii femeilor române din Braşov.

Adunarea generală-extraordinară a Reuniunii femeilor române din Braşov a decis ca jubileul de 50 de ani al înfiinţării sale să se serbeze în 30 ianuarie v. Serbarea, precum aflăm din „Gazeta Trans.“ are să se înceapă cu un parastas pentru fondatori şi binefăcători, încununându-se apoi mormintele lor. La orele 11 din zi se va ţine şedinţă festivă jubilară, iar seara se va da balul jubilar al Reuniunii, cu jubileul de 50 ani al dansului social „Romana“.

Petrecerea tinerimei române în Oradea mare.

Tinerimea română din Oradea-mare va aranja la 22 ianuarie n., sub presiul de onoare al dluî Iosif Roman, cu concursul dsoarelor Mariţi şi Aniţa Oniţiu, Irina Popovici şi al dluî Vasile Popovici, concert urmat de dans în sala mare a otelului „Arborele verde“. Venitul curat e destinat în folosul fondului de ajutorare al tinerilor lipsiţi. Începutul precis la 7½ ore seara. Preţul de intrare : pentru o persoană 4 coroane, pentru o familie 10 coroane. Suprasolviri generoase se primesc cu mulţumită, sunt a se trimite la adresa casierului : Cornel Antal, Nagykút uteza şi se vor evita pe cale ziaristică. În pauşă Căluşerul şi Bătuta. Comitetul esecutiv : Pavel Obădean preşedinte, Petre Cismaş secretar, Ioan Candrea maior-dom, Corneliu Papp notar, Corneliu Antal casier, Nicolau Zigre, Romul Papp controlori. Aranjeri : Isaia Ardelean, Vasile Babi, Corneliu Beşan, Ioan Bretan, Ioan Budo, Ioan Bulzan, Petre Bulzan, George Cimponeriu, Drd. George Drimba, Paul Gal, Ioan Găvrus, Gabriel Gherlan, Nicolau Hubian, Nicolau Kóváry, Valeriu C. Liuba, Victor Mercea, Ludovic Mesaros, Emil Monţia, Ioan Muţiu, Parteni Petrilla, Dumitru Popa, Adrian Popescu, Aurel Popescu, Alesandru Popovici, George Popovici, Gabriel Popovici, Nestor Porumb, Drd. George Rocsin, Ioan Iosif Sceopul, Drd. Aureliu S. Zigre. Program detaliat sara la cassă.

Carneval. *La Sibiu*, balul Reuniunii femeilor române se va ţine mâne sâmbătă la 6/19 ianuarie în sala cea mare a Casei societăţii. — *Damele române din Lipova* vor aranja la 3 februarie n. petrecere de dans în sala „Archiducelui Iosif“ în folosul

copiilor săraci de la şcoalele române de acolo şi în al spitatului ce are să se înfiinţeze. — *La Bran* Reuniunea femeilor române a aranjat la 27 decembrie v., a treia zi de Crăciun, bal cu tombola în sala otelului Buceci. — *La Zlatna* inteligenţa română a aranjat în 1/14 ianuarie, Sf. Vasilie, petrecere de dans, în folosul bibliotecii şcolare.

Au murit în săptămânile trecute: *dr. George Vuia*, distins medic în Arad, la 8/21 decembrie, în etate de 50 ani, jelit de soţia Livia n. Maniu, de ficele Dora, Hermina şi de flul Salvator, de mama Marta n. Papp şi de numeroşi consăngenii şi amici; — *Iosefa Oiuira n. Popovici*, soţia dluî Alesandru Ciura, paroc gr. cat. în Abrid, mama simpaticului nostru colaborator dl Alesandru Ciura (Simia,) la 20 decembrie, în etate de 56 ani; — *Ved. Ecaterina Rezei* n. Oltean, mama dlor Silviu Rezei inspector şcolar şi Fabiu Rezei avocat, la Faget, în etate de 70 ani; — *Roma Victoria Vassiu. n. Lucaciū*, soţia dluî Ioan Vassiu, notar cercual în Petriţa, la 2 ian., în etate de 21 ani.

La începutul anului.

Încheiându-se anul 1900, al 36-lea al existenţei noastre, mulţumim publicului nostru pentru sprigul mult puţin ce ni s'a dat, care inse a contribuit şi el să putem susţinea aceasta revistă, cea mai bătrână astăzi în publiciştea română.

Întăriţi cu puteri nouă, vom continua stăruinţa noastră şi în anul viitor, desvoltând gustul de lectură şi conlucrând astfel la respândirea culturii naţionale.

Drept premii, punem la dispoziţia abonaţilor nostri noi, precum şi acelora cari în anii trecuţi nu le-au comandat, următoarele două tablouri naţionale: „Stefan cel Mare şi Aprodul Purice“ şi „Stefan cel Mare pe patul de moarte.“ Amëndouă aproape de un metru, esecutate în 16 colori, esecelent, încât pot să decoreze ori ce casă românească. Preţul acestor tablouri este 8 coroane; abonaţii nostri inse le primesc pentru 1 coronă 60 fileri, trimise franco şi anume primul pentru o coronă, al doile pentru 60 fileri. Ceî ce comandează amëndouă, primesc cu totul gratuit portretul reginei poete Carmen Sylva în costum naţional, menit a fi pus în cadră.

La aceste tablouri inse au drept numai aceia cari respund acuma costul de abonament pe un an sau pe jumătate de an; ceî ce trimit abonamentul numai pe trei luni, nu pot să reclame aceste tablouri.

Toţi abonaţii nostri, chiar şi ceî ce fac abonamentul numai pe trei luni, pot să-şi comande la noi cu preţul redus de 1 fl. următoarele serieri de Iosif Vulcan : Lira mea (poesii,) De la sate (nuvele,) Stefan vodă cel tinăr (tragedie,) Dimitrie Cichindeal (discurs de recepţiune la Academie,) Gărgăunii drastei, Măta cu clopot, (comedii,) Nunta lui Pêrjol (pentru copii,) Prima rochie lungă (monolog,) — până când ne vor ajunge exemplarele.

Familia va apare şi în anul viitor regulat odată pe săptămână, în estensiune de o coală şi jumătate. Abonamentul pe an : 16 coroane, pe ½ de an 8 coroane, pe trei luni 4 cor.; pentru România pe an 20 lei.

Redacţia şi editura «FAMILIEI.»